

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๓๒๑

วันอังคาร ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายจรูญ สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริธรา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายธีรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายอัชพร จารุจินดา (ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ ไร่รื่น

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๓

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้อรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยชนพัฒน์

ผู้ช่วยดำเนินงานของกรรมการ

นายอรรถสิทธิ์ กันมล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายอภิวัฒน์ คงชาติ

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๒. นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๓. นางสาวจรรยาพร พงศาวิสุทธิ์

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๔. นางสาวอนิษา เกษมสันต์ ณ อยุธยา

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๕. นายณนันทน์ จันทราชโลธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐๑ วันจันทร์ ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงครั้งที่ ๓๒๐ วันจันทร์ ที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุม และรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... เฉพาะบางประเด็นที่คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแก้ไขปรับปรุงตามความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่เหตุผลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นต้นไป ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

เหตุผล

“โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๐ (๕) และมาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อกำหนดการได้มา หน้าที่และอำนาจ ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลความเห็น และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องมีการกระหนาบหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลบางประการและเป็นไปเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แก้ไขปรับปรุงเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยไม่มีการแก้ไข

คำปรารภ

“โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยของประเทศการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็นไปโดยสอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ด้วยแล้ว”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความว่า “เพื่อประโยชน์แห่งการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยของประเทศ” ในวรรคสาม นำมาจากกฎหมายใด

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า ความว่า

“การรักษาความมั่นคง” เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญ ส่วนความว่า “ความปลอดภัยของประเทศ” นั้น เป็นข้อความที่คณะกรรมการเพิ่มขึ้น

ประธานกรรมการสอบถามว่า มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญ คือเรื่องใด

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า มาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ เป็นเรื่องเสรีภาพในเคหสถานของบุคคล ส่วนมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญ เป็นเรื่องเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น

ประธานกรรมการสอบถามว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเคหสถาน และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลอย่างไร

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเคหสถาน และเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นของบุคคล เพราะผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน และเรียกข้อมูลหรือพยานหลักฐานจากบุคคลได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามของคำปรารภ เป็นดังนี้

“เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เป็นไปเพื่อประโยชน์แห่ง**รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย** **ที่ทรงและปลอดภัยของประเทศ** **ที่รัฐคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และประโยชน์สาธารณะอื่น** ให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้**เป็นไปโดยสอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖** ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย **แล้ว**”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอตัดคำว่า “เพื่อประโยชน์” ในวรรคสามออก

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามของคำปรารภ เป็นดังนี้

“เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ **เป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย** **ที่ทรงและปลอดภัยของประเทศ** **ที่รัฐคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และประโยชน์สาธารณะอื่น** ให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้**เป็นไปโดยสอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖** ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย **แล้ว**”

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เสนอเพิ่มคำว่า “มาตรา ๓๓” ในวรรคสอง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้

“พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าความในวรรคหนึ่งควรใช้ความว่า “โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน” หรือ “โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน” ทั้งนี้ ตนได้อธิบายว่าความในวรรคสองของมาตรา ๒๖๗ รัฐธรรมนูญ กำหนดให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้ ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญใช้วิธีจัดทำขึ้นใหม่จึงใช้ความว่า “โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคหนึ่งควรใช้ความว่า “โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน” เพราะคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญใช้วิธีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่และยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดิม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมคำปรารภ เป็นดังนี้

“โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งสวัสดิภาพของสังคมและปลอดภัยของประเทศไทย การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และประโยชน์สาธารณะอื่น ให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เป็นไปโดยสอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว”

มาตรา ๒๒

“มาตรา ๒๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่งหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนหรือเป็นการละเมิดประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่าผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายอื่น

การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ต้องมุ่งหมายที่จะส่งเสริม สนับสนุน และให้คำแนะนำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงาน

ของรัฐปฏิบัติต่อประชาชน ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป และเพื่อขจัดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกันหารือและวางหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแก้ไขปรับปรุงร่างมาตราชี้โดยเพิ่มความว่า “ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย” ในวรรคสองตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประธานกรรมการสอบถามว่า การส่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติไว้ในร่างมาตราใด

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า การส่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๓๖ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นางสาวจรรยาพร พงศาวิสุทธิ์ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ร่างมาตรา ๓๖ (๓) บัญญัติว่า “ในกรณีที่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พิจารณาดำเนินการต่อไป แล้วแต่กรณี”

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติมิชอบในวงราชการให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสอบถามว่า เหตุใดในวรรคสองจึงเพิ่มความว่า “ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย”

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แก้ไขปรับปรุงร่างมาตราชี้โดยเพิ่มความว่า “ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย” ในวรรคสองตามความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งประสงค์จะดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเพิ่มความว่า “ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย” ในวรรคสอง อาจทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินให้ความสำคัญ

กับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักมากกว่าหน้าที่และอำนาจอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้ ความในมาตรา ๒๓๔ (๑) ของรัฐธรรมนูญกำหนดให้อำนาจในการไต่สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่มีพฤติการณ์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงนั้น ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในวรรคสองบัญญัติเพิ่มความว่า “ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย” เพราะอาจทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินให้ความสำคัญกับเรื่องของการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมมากเกินไปเกินไป สมควร ดังนั้น เสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ต้องมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสนับสนุน และให้คำแนะนำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติต่อประชาชน **ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการดังกล่าวดังกล่าวด้วย**” ทั้งนี้ อาจกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถให้คำแนะนำหน่วยงานของรัฐในการจัดให้มีมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานของรัฐนั้นก็ได้ จึงเสนอเพิ่มความเป็น (๓/๑) ดังนี้

“(๓/๑) ให้คำแนะนำ ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้น”

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่กำหนดไว้ในร่างมาตรานี้จะเป็นหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น หากจะเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจอื่น ๆ ให้กับผู้ตรวจการแผ่นดินก็ควรนำไปกำหนดไว้ในร่างมาตราอื่น

ประธานกรรมการสอบถามว่า หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินใน (๔) นำมาจากรัฐธรรมนูญหรือไม่อย่างไร

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินใน (๔) เป็นการกำหนดเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐอยู่แล้ว

นายเชียรชัย ฌ นคร กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... กล่าวว่า การที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมเหมือนที่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ทำให้สำนักงบประมาณปรับลดงบประมาณของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมทั้งหมด ซึ่งกระทบต่อการดำเนินการของ

หน่วยงานภายในของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ซึ่งทำหน้าที่ในเรื่องดังกล่าว และสอบถามว่า การกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการรายงานให้หน่วยงานราชการต้นสังกัดดำเนินการกรณีที่พบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งสังกัดอยู่ในหน่วยงานราชการนั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรม และจริยธรรมจะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการรายงานให้หน่วยงานราชการต้นสังกัดดำเนินการกรณีที่พบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งสังกัดอยู่ในหน่วยงานราชการนั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมจะเป็นการสร้างภาระงานให้กับผู้ตรวจการแผ่นดินมากเกินไปส่วนมากเกินสมควร ส่วนกรณีที่สำนักรับประมาณปรับลดงบประมาณในส่วนของการดำเนินการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมจะมีผลกระทบต่อส่วนงานภายในและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต้องดำเนินการโดยการมอบหมายงานอย่างอื่นให้ส่วนงานภายในหรือเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติงาน

- มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้หน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระใดองค์กรอิสระหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระตามความในมาตรา ๒๑๙ ของรัฐธรรมนูญ จะเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้หน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระใดองค์กรอิสระหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระตามความในมาตรา ๒๑๙ ของรัฐธรรมนูญ อาจทำให้หน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระและองค์กรอิสระนั้นเข้าใจว่าการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นหน้าที่หลักของตนเพียงองค์กรเดียว

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่เห็นด้วยกับมาตรฐานทางจริยธรรมที่ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดขึ้นตามความในมาตรา ๒๑๙ ของรัฐธรรมนูญ หรือกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระต่าง ๆ จะต้องดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมนั้น ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระทุกองค์กร จะต้องตกลงกันเพื่อให้ได้ข้อยุติว่าจะกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมไว้อย่างไรบ้าง ทั้งนี้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระแต่ละองค์กรจะกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของแต่ละองค์กรไว้ด้วยก็ได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในมาตรา ๗๖ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้แล้วว่า รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว หากผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบพบว่าหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการ จึงเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่แล้ว

ประธานกรรมการเสนอตัดความใน (๓/๑) ที่เพิ่มขึ้นใหม่ออกทั้งหมด

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระทุกองค์กรร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมตามความในมาตรา ๒๑๙ ของรัฐธรรมนูญ โดยไม่เหมาะสม ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อกลไกที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญจะต้องดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเป็นเช่นนั้นก็เท่ากับว่าศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระจงใจไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งทำหน้าที่ในการเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงมาตรฐานทางจริยธรรมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคมด้วย

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและไม่ซ้ำซ้อนกัน แต่ต้องไม่ทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่

(๒) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการแจ้ง การร้องเรียน การแสวงหาข้อเท็จจริง และการพิจารณา รวมทั้งระเบียบเกี่ยวกับการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายค่าใช้จ่าย ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าเดินทางของบุคคลซึ่งมาให้ความเห็นหรือถ้อยคำ และการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๔) ออกระเบียบหรือประกาศอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกระเบียบตาม (๒) และ (๔) ต้องไม่มีลักษณะเป็นเหตุให้เกิดการสร้างชั้นตอนโดยไม่จำเป็นเกิดความล่าช้า หรือขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งต้องไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร หรือมีลักษณะเป็นการมุ่งหมายที่จะกล่าวหาหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้งหรือการร้องเรียน ต้องดำเนินการโดยมุ่งหมายให้การเสนอเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว และไม่มีลักษณะบังคับให้ต้องเปิดเผยตัวตนของผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียน เว้นแต่เป็นเรื่องการขอให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ร้องเรียนเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งจำเป็นต้องทราบตัวบุคคลเพื่อประโยชน์ในการติดต่อขอข้อมูลหรือแจ้งผลการดำเนินการ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรานี้ คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแก้ไขให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕

“มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจดังต่อไปนี้ ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็น

(๑) ให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เมื่อมีหมายของศาล

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจมอบหมายให้เลขาธิการหรือรองเลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการแทนผู้ตรวจการแผ่นดินได้ เว้นแต่การออกคำสั่งตาม (๑) ให้มอบหมายได้ เฉพาะเลขาธิการหรือรองเลขาธิการ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในการดำเนินการตาม (๒) ให้ดำเนินการต่อหน้าผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือถ้าหากบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ดำเนินการต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งได้ขอร้องให้มาเป็น พยาน ในการนี้ ให้ผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ ดังกล่าวเป็นไปได้โดยสะดวก”

ประเด็นการพิจารณา

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแก้ไขปรับปรุงร่างมาตรานี้ให้สอดคล้องกับ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเพิ่มอำนาจในการ เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การเข้าไปในสถานที่ราชการของผู้ตรวจการแผ่นดิน ไม่ควร กำหนดให้ต้องมีหมายของศาล และการกำหนดความใน (๑) ไว้ในลักษณะเช่นนี้อาจทำให้ตีความได้ว่าการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ ต้องมีหมายของศาลในทุกกรณี

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความใน (๒) เป็นดังนี้ “(๒) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่เคหสถานหรือสถานที่ ที่จะเข้าไปในนั้นมีได้อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอม ให้เข้าไปได้เมื่อมีหมายของศาล”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หน่วยงานของรัฐจะต้องยินยอมให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเข้าไปใน สถานที่ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐนั้น เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นเกี่ยวกับความมั่นคง หรือความปลอดภัย

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความในมาตรา ๑๕ (๔) ของ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดไว้ว่า ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีอำนาจในการตรวจสอบสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีการร้องเรียนโดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ทราบ ล่วงหน้าในเวลาอันควร ซึ่งเป็นการเข้าไปอย่างกัลยาณมิตร

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า เดิมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ควรมีอำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใดๆ แต่ต่อมาคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า เมื่อกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติมีอำนาจในการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ แล้ว ก็ควรกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจ เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ ได้ด้วยเช่นกัน

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ในการดำเนินการของคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาจมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ

ในลักษณะเดียวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินควรเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใดๆ อย่างเป็นกัลยาณมิตร

ประธานกรรมการกล่าวว่า บางกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินอาจมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใดๆ เช่นเดียวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ได้

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องเข้าไปในหน่วยงานทหาร หรือหน่วยงาน ด้านความมั่นคงต้องดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องทำความตกลงร่วมกับหัวหน้า หน่วยงานทหาร หรือหน่วยงานด้านความมั่นคงนั้นเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ มอบหมายให้คณะกรรมการยกร่าง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินำหลักการใน (๒) ของร่างมาตรานี้ไปแก้ไขปรับปรุงร่างมาตราที่เกี่ยวกับ อำนาจในการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ด้วย

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๔ ของ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดบทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายถึง พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งมีความหมายครอบคลุมตำแหน่งต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในวรรคสอง ของร่างมาตรานี้แล้ว

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการ แผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า เหตุที่ ความในวรรคสองกำหนดตำแหน่งไว้อย่างชัดเจนก็เพราะประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมายได้เฉพาะ ตำแหน่งที่กำหนดไว้ในวรรคสองเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ควรมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ยังไม่ได้รับการ แต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ดำเนินการตามร่างมาตรานี้

- มีกรรมการสอบถามว่า การรวบรวมพยานหลักฐานตามความในร่างมาตรานี้จะต้องดำเนินการ อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า การรวบรวมพยานหลักฐานของผู้ตรวจการแผ่นดินจะเป็นไปตามที่ กำหนดไว้ใน (๑)

- มีกรรมการสอบถามว่า ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ยินยอมส่งเอกสารต้นฉบับให้กับผู้ตรวจการ แผ่นดิน จะมีวิธีดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า หน่วยงานของรัฐนั้นก็จะต้องให้สำเนาเอกสารแก่ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการ แผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า บทนิยาม คำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ไม่รวมถึงตำแหน่งรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินก็เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตำแหน่งหนึ่ง แต่เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ และเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจมอบหมาย ให้ ~~เลขาธิการหรือรองเลขาธิการ~~ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการแทนผู้ตรวจการแผ่นดินได้ เว้นแต่การ

ออกคำสั่งตาม (๑) ให้มอบหมายได้เฉพาะเลขาธิการหรือรองเลขาธิการ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจดังต่อไปนี้ ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็น

(๑) ให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่เคหสถานหรือสถานที่ที่จะเข้าไปในนั้นมิได้อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอม ให้เข้าไปได้เมื่อมีหมายของศาล

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจมอบหมายให้ *เสขวิชิตพรหรืออรชมนเสขวิชิตพร* หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการแทนผู้ตรวจการแผ่นดินได้ เว้นแต่การออกคำสั่งตาม (๑) ให้มอบหมายได้เฉพาะเลขาธิการหรือรองเลขาธิการ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในการดำเนินการตาม (๒) ให้ดำเนินการต่อหน้าผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือถ้าหากบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ดำเนินการต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งได้ขอร้องให้มาเป็นพยาน ในการนี้ ให้ผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปโดยสะดวก”

มาตรา ๒๖

“มาตรา ๒๖ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน

(๑) การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) การปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือองค์กรอิสระอื่นตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๒ วรรคสาม

(๓) การเสนอแนะในการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายตามมาตรา ๒๒ (๑)

(๔) การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๒ (๓)

(๕) การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองตามมาตรา ๒๓

(๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการมอบหมายให้ดำเนินการแทนตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง

(๗) การรายงานการไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือการส่งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๙

(๘) การส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๓๖ (๓)

(๙) การออกข้อกำหนดทางจริยธรรมตามมาตรา ๔๓

(๑๐) การกำหนดคุณสมบัติ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของเลขาธิการอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานตามมาตรา ๔๕

(๑๑) การกำหนดกิจการที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๔๘

(๑๒) การเสนองบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๔๙ และการให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งการอนุมัติการใช้จ่ายเงินของสำนักงานตามมาตรา ๕๐

(๑๓) การออกระเบียบ ประกาศ หรือการอื่นใดที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้เป็นไปตามมติหรือต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑๔) การอื่นใดที่ผู้ตรวจการแผ่นดินตกลงร่วมกัน”

ประเด็นการพิจารณา

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรานี้คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแก้ไขปรับปรุงโดยตัดเรื่องรายได้ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่กำหนดไว้ใน (๑๓) เดิมออก เพื่อให้สอดคล้องกับที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีมติตัดเรื่องรายได้ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติออก

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงตัดความใน (๑๓) เดิมออก

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่มีรายได้อื่นนอกจากงบประมาณที่ได้รับเช่นเดียวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ สอบถามว่า การตัดความใน (๑๓) เดิมออก จะทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ได้หรือไม่อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถรับทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ได้ และอาจมีรายได้อื่นนอกจากงบประมาณด้วย เพราะสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ใช่หน่วยงานราชการ ดังนั้นเสนอเพิ่มความเป็น (๑๒/๑) ดังนี้ “(๑๒/๑) การพิจารณาการรับทรัพย์สินที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานตามมาตรา ๕๑”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๖ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน

(๑) การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) การปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือองค์กรอิสระอื่นตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๒ วรรคสาม

(๓) การเสนอแนะในการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายตามมาตรา ๒๒ (๑)

(๔) การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๒ (๓)

(๕) การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองตามมาตรา ๒๓

(๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการมอบหมายให้ดำเนินการแทนตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง

(๗) การรายงานการไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือการส่งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๙

(๘) การส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๓๖ (๓)

- (๙) การออกข้อกำหนดทางจริยธรรมตามมาตรา ๔๓
- (๑๐) การกำหนดคุณวุฒิ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของเลขาธิการอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานตามมาตรา ๔๕
- (๑๑) การกำหนดกิจการที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๔๘
- (๑๒) การเสนอบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๔๙ และการให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งการอนุมัติการใช้จ่ายเงินของสำนักงานตามมาตรา ๕๐
- (๑๒/๑) การพิจารณาการรับทรัพย์สินที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานตามมาตรา ๕๑
- (๑๓) การออกระเบียบ ประกาศ หรือการอื่นใดที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้เป็นไปตามมติหรือต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๑๔) การอื่นใดที่ผู้ตรวจการแผ่นดินตกลงร่วมกัน”

มาตรา ๓๒

“มาตรา ๓๒ เมื่อความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ว่าโดยทางใด ไม่ว่าจะ มีผู้แจ้ง หรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตาม ว่าบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีกรณีที่มีการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐเป็นภาระแก่ประชาชน โดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริง หรือดำเนินการอื่นใดด้วยความรอบคอบ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัด หรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ต่อไป เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็น

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมกรณีใดที่หากปล่อยให้นั้นเข้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใดโดยไม่มีทางเยียวยาได้ในภายหลัง ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจแจ้งให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อระงับหรือบรรเทาความเดือดร้อนนั้นแก่บุคคลนั้นเป็นการชั่วคราวได้ และให้เป็นที่หน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับแจ้งที่จะต้องพิจารณาและหาทางบรรเทาความเดือดร้อนของบุคคลดังกล่าวโดยเร็ว

ก่อนการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมในเรื่องใดที่เป็นเรื่องสำคัญ และปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย

ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๒๔ (๒) ก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอรรถสิทธิ์ กั้นมล ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแก้ไขปรับปรุงความในวรรคสองโดยเพิ่มหน้าที่และอำนาจในการแจ้งให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อระงับหรือบรรเทาความเดือดร้อนแก่บุคคลผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมไว้เป็นการชั่วคราว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ควรเข้าไปใช้อำนาจในลักษณะดังกล่าวเพื่อให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตาม เพราะในบางกรณีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจเกิดจากกฎหมายก็ได้ กรณีดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเสียก่อน จึงเสนอตัดความในวรรคสองออกทั้งหมด และเสนอแก้ไขความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ก่อนการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมในเรื่องใดที่เป็นเรื่องสำคัญ และปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย”

ที่ประชุมแสดงสอบถามและความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยและเจรจาระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและประชาชนแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่ดำเนินการในลักษณะดังกล่าวด้วยแล้ว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดมาตรการหรือกลไกที่จะทำให้หน่วยงานของรัฐรีบดำเนินการในกรณีที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมไว้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า บางกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจแจ้งให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการได้ทันที เพราะปัญหาดังกล่าวเกิดจากข้อกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะต้องเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวก่อน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเข้าไปตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องดำเนินการในลักษณะกัลยาณมิตร เพื่อให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมที่ประชาชนได้รับ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๒ เมื่อความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ว่าโดยทางใด ไม่ว่าจะ มีผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตาม ว่าบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีกรณีการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใดด้วยความรอบคอบ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือ

ระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ต่อไป เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนวยประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็น

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า หน่วยงานใดหรือหน่วยงานไม่เป็นที่พอใจของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือหน่วยงานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น หรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจแก้ไขได้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา จะขยายเวลาออกไปอีกก็ได้เมื่อได้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบแล้ว โดยจะขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วหน่วยงานของรัฐนั้นยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอันทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว โดยให้ถือว่ารายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ก่อนการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมในเรื่องใดที่เป็นเรื่องสำคัญ และปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย

ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๒๔ (๒) ก็ได้”

มาตรา ๓๓

“มาตรา ๓๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ วรรคสาม เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น หรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจแก้ไขได้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา จะขยายเวลาออกไปอีกก็ได้เมื่อได้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบแล้ว โดยจะขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วหน่วยงานของรัฐนั้นยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอันทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว โดยให้ถือว่ารายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง เห็นว่าข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจดำเนินการได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้นที่จะแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง และปรึกษาหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้นโดยเร็ว และเมื่อได้ข้อยุติประการใดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการไปตามข้อยุตินั้น ในกรณีที่ไมอาจหาข้อยุติได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจดำเนินการได้ คณะรัฐมนตรีหรือผู้ตรวจการแผ่นดินอาจจัดให้มีการปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อพิจารณาหาข้อยุติที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศและประชาชนได้

ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีตามวรรคสอง หรือผลการปรึกษาหารือร่วมกันตามวรรคสาม แล้วแต่กรณี และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการดำเนินการตามข้อยุติหรือตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า เหตุผลที่คณะอนุกรรมการเพิ่มความเป็นวรรคสาม และวรรคสี่ ของร่างมาตรา ๓๓ เนื่องจากการบัญญัติเพื่อสร้างกลไกในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานของรัฐไม่สามารถดำเนินการตามข้อเสนอได้ ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี และหากคณะรัฐมนตรีไม่สามารถดำเนินการได้ ให้คณะรัฐมนตรีปรึกษาหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินอีกครั้งหนึ่งตามความที่บัญญัติในร่างมาตรา ๓๓ วรรคสาม ส่วนความในร่างมาตรา ๓๓ วรรคสี่ เป็นการบัญญัติให้สอดคล้องกับหลักการที่บัญญัติในวรรคสาม

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีความในร่างมาตรา ๓๓ วรรคสาม และวรรคสี่ นั้น ไม่มีความจำเป็นที่ต้องบัญญัติไว้ เนื่องจากในเรื่องดังกล่าวควรให้เป็นดุลพินิจของคณะรัฐมนตรีที่จะหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากเมื่อคณะรัฐมนตรีมีความเห็นต่อข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินว่าไม่อาจดำเนินการได้ ก็ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะประชุมเพื่อปรึกษาหารือร่วมกันกับผู้ตรวจการแผ่นดินอีก

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ กล่าวว่า ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน ควรสร้างกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะรัฐมนตรี โดยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานเรื่องดังกล่าวต่อรัฐสภาเพื่อทราบ

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า การเสนอรายงานเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่คณะรัฐมนตรีไม่สามารถดำเนินการได้ต่อรัฐสภานั้น ได้บัญญัติกลไกดังกล่าวไว้ในร่างมาตรา ๓๔ วรรคสอง แล้ว

ประธานกรรมการเสนอตัดความในร่างมาตรา ๓๓ วรรคสาม และวรรคสี่ ออกทั้งวรรค และเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง เห็นว่าข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจดำเนินการได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้นที่จะแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง และปรึกษาหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้นโดยเร็ว และเมื่อได้ข้อยุติประการใดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการไปตามข้อยุตินั้น ในกรณีที่ไม่อาจหาข้อยุติได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามที่เห็นสมควร และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการดำเนินการตามข้อยุติหรือตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ วรรคสาม เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น หรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจแก้ไขได้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา จะขยายเวลาออกไปอีกก็ได้เมื่อได้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบแล้ว โดยจะขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หน่วยงานของรัฐนั้นยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอันทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว โดยให้ถือว่ารายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง เห็นว่าข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจดำเนินการได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้นที่จะแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว และปรึกษาหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้นโดยเร็ว และเมื่อได้ข้อยุติประการใดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการไปตามข้อยุตินั้น ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐนั้นไม่อาจหาข้อยุติได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามที่เห็นสมควร และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการดำเนินการตามข้อยุติหรือตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าการขอเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ชอบด้วยเหตุหรือข้อเท็จจริง คณะรัฐมนตรีหรือผู้ตรวจการแผ่นดินขอสงวนไว้ซึ่งการปรึกษาหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สมควรปฏิบัติที่สมควรที่สุดของประเทศและประชาชนได้

ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ปรึกษาขอสงวนไว้ซึ่งการขอสงวนไว้ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีที่ขอสงวนไว้ซึ่งมติของ หรือของสภาวิชาชีพหรือร่วมกันตวงบรรดาสถก แล้วแต่กรณี และให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นขอสงวนไว้ซึ่งบังคับบัญชาตวงตวงมติหรือขอสงวนไว้ซึ่งมติหรือขอสงวนไว้ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีดังที่สภาขอสงวนไว้โดยอนุโลม”

มาตรา ๓๖

“มาตรา ๓๖ ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเรื่องใดเป็นเรื่องเฉพาะตัว เป็นรายกรณี หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่จะขจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวกได้ตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่การดำเนินการในเรื่องนั้นมีกฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป
- (๒) ในกรณีที่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้นดำเนินการต่อไป แต่ทั้งนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น

เพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย กฎ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบได้

(๓) ในกรณีที่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้วแต่กรณี”

ประเด็นการพิจารณา

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า เนื่องจากร่างมาตรา ๓๖ (๓) เป็นการบัญญัติถ้อยคำที่เกินไปจากที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ จึงเสนอแก้ไขความใน (๓) เป็นดังนี้ “(๓) ในกรณีที่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้วแต่กรณี”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๓๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๖ ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเรื่องใดเป็นเรื่องเฉพาะตัว เป็นรายกรณี หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่จะขจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวกได้ตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่การดำเนินการในเรื่องนั้นมีกฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๒) ในกรณีที่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้นดำเนินการต่อไป แต่ทั้งนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย กฎ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบได้

(๓) ในกรณีที่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้วแต่กรณี”

มาตรา ๔๒

“มาตรา ๔๒ ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว
- (๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งและค่าตอบแทน หรือสิทธิประโยชน์อื่นของเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน
- (๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม สมรรถภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไข ในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน
- (๔) การบริหารจัดการการเงินและทรัพย์สิน การงบประมาณ และการพัสดุของสำนักงาน
- (๕) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นซึ่งรวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่ เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณี เลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ
- (๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการได้มาซึ่งเลขาธิการ
- (๗) การกำหนดรูปแบบและการแต่งรูปแบบของผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน
- (๘) การอื่นใดอันจำเป็นต่อการกำกับหรือควบคุมการดำเนินงานของสำนักงานหรือการบังคับบัญชา เลขาธิการ พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน หรือการทำให้บุคคลดังกล่าวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การดำเนินการตาม (๑) ต้องคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความคล่องตัว
- การกำหนดตาม (๒) ต้องคำนึงถึงค่าครองชีพ และความเพียงพอในการดำรงชีพ และภาวะ ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันของพนักงานและลูกจ้างแต่ละสายงานและระดับด้วย
- ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินคำนึงถึง ความเที่ยงธรรม ขวัญและกำลังใจของบุคลากร โดยจะกำหนดให้มีคณะบุคคลเพื่อกำกับ ดูแล หรือพิจารณา คำร้องทุกข์หรือคำอุทธรณ์ที่เป็นอิสระด้วยก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอรรถสิทธิ์ กันมล ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชี้แจงว่า เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๔๒ (๓) จะไม่มีกระบวนการถอดถอนเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และพนักงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนั้น จึงเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๔๒ (๓) เป็นดังนี้ “(๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง ~~ทว่าขอตัดทิ้ง~~ การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม สมรรถภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๔๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๒ ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว
- (๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งและค่าตอบแทน หรือสิทธิประโยชน์อื่นของเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง ~~ข้าราชการ~~ การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม สมรรถภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไข ในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน

(๔) การบริหารจัดการการเงินและทรัพย์สิน การงบประมาณ และการพัสดุของสำนักงาน

(๕) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นซึ่งรวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่ เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณี เลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ

(๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการได้มาซึ่งเลขาธิการ

(๗) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน

(๘) การอื่นใดอันจำเป็นต่อการกำกับหรือควบคุมการดำเนินงานของสำนักงานหรือการบังคับบัญชา เลขาธิการ พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน หรือการทำให้บุคคลดังกล่าวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตาม (๑) ต้องคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความคล่องตัว

การกำหนดตาม (๒) ต้องคำนึงถึงค่าครองชีพ และความเพียงพอในการดำรงชีพ และภาระ ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันของพนักงานและลูกจ้างแต่ละสายงานและระดับด้วย

ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินคำนึงถึง ความเที่ยงธรรม ขวัญและกำลังใจของบุคลากร โดยจะกำหนดให้มีคณะบุคคลเพื่อกำกับ ดูแล หรือพิจารณา คำร้องทุกข์หรือคำอุทธรณ์ที่เป็นอิสระด้วยก็ได้”

มาตรา ๕๔

“มาตรา ๕๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๒๕ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ เสนอให้นำความในร่างมาตรา ๕๕ มาบัญญัติรวมไว้ใน ร่างมาตรา ๕๔ เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงบทกำหนดโทษที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๕๔ และร่างมาตรา ๕๕ แล้ว เห็นว่า มีการบัญญัติอัตราโทษไว้เท่ากัน ดังนั้น จึงเห็นควรนำความในร่างมาตรา ๕๕ มาบัญญัติรวมไว้ใน ร่างมาตรา ๕๔

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๕๔ เป็นดังนี้ “ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตาม มาตรา ๒๕ โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๕๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๒๕ โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือฝ่าฝืน มาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๕๕

“มาตรา ๕๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นควรตัดร่างมาตรา ๕๕ ออกทั้งมาตรา เนื่องจากได้นำอัตราโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ ที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๕๕ ไปรวมบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๕๔ แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๕๕ ออกทั้งมาตรา

จากนั้น ที่ประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ชื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ คำปรารภ และพิจารณาเรียงลำดับเป็นรายมาตราตั้งแต่ร่างมาตรา ๑ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ชื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

“ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพ.ศ. ....”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยไม่มีการแก้ไข

คำปรารภ

“โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บทบัญญัติบางประการที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในชีวิตและร่างกาย และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การร่างคำปรารภนั้น ควรนำหลักการในการร่างคำปรารภของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่นมาเป็นแนวทางในการร่างคำปรารภของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ดังนั้น มอบหมายให้คณะกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ แก้ไขคำปรารภให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาคำปรารภ

มาตรา ๑

“มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒

“มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... มีการยกเลิกกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือไม่

นางจรี วิจิตรวาทการ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ชี้แจงว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ไม่ได้บัญญัติให้ยกเลิกกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า พระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติให้มีเครื่องแบบสำหรับกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ควรบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้ไปออกระเบียบเกี่ยวกับเรื่องเครื่องแบบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เองจะมีความเหมาะสมมากกว่า

- มีกรรมการสอบถามว่า เหตุใดร่างมาตรา ๓ จึงบัญญัติให้ยกเลิกเครื่องแบบตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ และยกเลิกพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื่องจากจะส่งผลทำให้เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ประกาศใช้ก็จะต้องไปออกกฎหมายว่าด้วยเรื่องดังกล่าวอีก

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุที่ต้องมีการยกเลิกพระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ และยกเลิกพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื่องจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวได้ จึงต้องใช้วิธีการบัญญัติให้ยกเลิกกฎหมายทั้งสองฉบับไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ประกอบกับคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีเจตนาที่ว่าจะให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย จึงจำเป็นต้องยกเลิกกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว

- มีกรรมการสอบถามว่า ในกรณีที่มีบุคคลใดแต่งกายเลียนแบบเครื่องแบบของกรรมการองค์กรอิสระจะมีความผิดหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า บุคคลใดแต่งกายเลียนแบบเครื่องแบบของกรรมการองค์กรอิสระจะมีความผิดตามมาตรา ๑๔๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สอบถามว่าการยกเลิกพระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น หมายความว่ารวมถึงการยกเลิกเสื้อครุยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ใช้ในการออกนั่งพิจารณาวินิจฉัยคดีด้วยหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า เมื่อพิจารณามาตรา ๓ ของพระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้นิยามความหมายของคำว่า “เครื่องแบบ” หมายความว่า เครื่องแต่งกายทั้งหลายรวมทั้งเครื่องหมายต่างๆ ตลอดจนสิ่งประกอบเครื่องแต่งกายอย่างอื่นที่ได้กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรืออดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่งและให้หมายความรวมถึงเสื้อครุยที่ใช้ในการออกนั่งพิจารณาวินิจฉัยคดีหรือในโอกาสอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุที่ต้องมีการกำหนดเครื่องแบบให้แก่องค์กรอิสระต่างๆ เนื่องจากประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งในบางโอกาสอาจมีงานพระราชพิธีที่กรรมการในองค์กรอิสระต่างๆ จะต้องเข้าเฝ้าฯ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มีเครื่องแบบสำหรับกรรมการในองค์กรอิสระต่างๆ ไว้

- มีกรรมการสอบถามว่า หากให้อำนาจคณะกรรมการในองค์กรอิสระต่างๆ สามารถออกระเบียบเกี่ยวกับเครื่องแบบของตนได้ จะมีปัญหาความแตกต่างหลากหลายของเครื่องแบบของกรรมการองค์กรอิสระในแต่ละองค์กรหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้องค์กรอิสระแต่ละองค์กรจะมีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเครื่องแบบบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ก็เป็นแต่เพียงพระราชบัญญัติให้อำนาจในการที่กรรมการองค์กรอิสระจะได้ออกแบบเกี่ยวกับเครื่องแบบในรูปแบบของอนุบัญญัติได้ในภายหลัง โดยไม่มีการบัญญัติรายละเอียดของเครื่องแบบไว้ในพระราชบัญญัติแต่อย่างใด ดังนั้น ในเรื่องการออกแบบเครื่องแบบ เครื่องหมาย รวมถึงเครื่องแต่งกายต่างๆ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่สามารถจะไปบังคับให้องค์กรอิสระแต่ละองค์กรมีรูปแบบที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันได้

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า เครื่องแบบของกรรมการในองค์กรอิสระนั้น ไม่ควรออกเป็นพระราชบัญญัติ เนื่องจากไม่มีผลกระทบต่อประชาชนแต่อย่างใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรยกเลิกพระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ และควรบัญญัติให้อำนาจตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการออกอนุบัญญัติว่าด้วยเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ในภายหลัง นอกจากนี้ เพื่อให้การบัญญัติกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเป็นไป

ในแนวทางเดียวกัน จึงควรยกเลิกกฎหมายว่าด้วยระเบียบของกรรมการในองค์กรอิสระทุกองค์กร โดยบัญญัติให้องค์กรอิสระแต่ละองค์กรมีอำนาจออกอนุบัญญัติว่าด้วยระเบียบได้ในภายหลัง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบร่างมาตรา ๓ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. ให้บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับว่า ให้ยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับระเบียบของกรรมการในองค์กรอิสระทุกองค์กร โดยบัญญัติให้องค์กรอิสระแต่ละองค์กรมีอำนาจออกอนุบัญญัติว่าด้วยระเบียบได้

มาตรา ๔

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการประจำคดี” หมายความว่า ตุลาการซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าของสำนวนเป็นรายคดี

“คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณานับตั้งแต่เสนอคำร้องหรือหนังสือต่อศาลเพื่อขอให้

พิจารณาวินิจฉัย

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง และให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดยหนังสือ

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือตามหนังสือ

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติตลอดจนการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การไต่สวนหรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

“การนั่งพิจารณา” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดี เช่น ทำการไต่สวน

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หน่วยงานอิสระของรัฐ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัครเดช คนชื่อ เลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ซึ่งแจ้งว่า ในร่างมาตรา ๔ คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่าควรเพิ่มบทนิยามคำว่า “พนักงานคดีรัฐธรรมนูญ” ไว้ในร่างมาตรา ๔ ด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า “คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ” หมายความว่าอย่างไร และมีจำนวนกี่คน

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ซึ่งแจ้งว่า บทนิยามคำว่า “คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ” หมายถึง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรวมถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีจำนวนทั้งหมดเก้าคน และสอบถามว่า เมื่อพิจารณาบทนิยามของคำว่า “คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่เปลี่ยนแปลงไป โดยไม่มีอำนาจเฉพาะแต่การวินิจฉัยคดีเท่านั้นแต่สามารถให้คำแนะนำต่อองค์กรต่างๆ ได้ด้วย ดังนั้น ในกรณีที่มีหน่วยงานหรือองค์กรเสนอเรื่องเพื่อขอคำแนะนำจากศาลรัฐธรรมนูญ จะอยู่ในความหมายของคำว่า “คำร้อง” หรือไม่ และจะต้องเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเป็นคำร้องหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในกรณีเสนอเรื่องเพื่อขอคำแนะนำจากศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยนั้น เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มิได้บัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยเพื่อเป็นข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานหรือองค์กรใด และตั้งข้อสังเกตบทนิยามคำว่า “ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือตามหนังสือนั้น ในบางกรณีอาจไม่มีผู้ถูกกล่าวหาเสมอไป

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ในกรณีที่ไม่มีผู้ถูกกล่าวหาอาจมีลักษณะเช่นเดียวกับคำร้องขอฝ่ายเดียว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ ตั้งข้อสังเกตว่า เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสอง จะบัญญัติคำว่า “คู่ความ” ไว้ ดังนั้น การบัญญัติคำว่า “คู่กรณี” ในบทนิยามคำว่า “กระบวนการพิจารณา” จะถูกต้องตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาความหมายของบทนิยามคำว่า “คดี” อาจเป็นการบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับถ้อยคำในรัฐธรรมนูญ จึงเสนอแก้ไขบทนิยามคำว่า “คดี” เป็นดังนี้ “คดี” หมายความว่า กระบวนการพิจารณานับตั้งแต่๒๕๖๑ยื่นคำร้องหรือหนังสือต่อศาลเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๑๐ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “คู่ความ” ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า คู่ความที่คดีอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลอื่น และสอบถามว่า การยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญจะต้องทำเป็นคำร้องหรือไม่

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ซึ่งแจ้งว่า ในทางปฏิบัติการยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในกรณีเป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ปกติทำเป็นหนังสือ ไม่ได้ยื่นเป็นคำร้อง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

“คดี” หมายความว่า กระบวนการพิจารณานับตั้งแต่๒๕๖๑ยื่นคำร้องหรือหนังสือต่อศาลเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย”

“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตาม มาตรา ๗๗หน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย”

“การนั่งพิจารณา” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดี มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๗”

อย่างไรก็ตาม เพื่อความละเอียดรอบคอบเห็นควรรอการพิจารณาร่างมาตรา ๔ ไว้ก่อน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๔

มาตรา ๕

“มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้ศาลหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ศาลหรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

ให้สำนักงานมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคำวินิจฉัยเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๕ ในชั้นการพิจารณาของคณะอนุกรรมการมีความเห็นต่อร่างมาตรา ๕ เป็นสองแนวทาง ดังนี้ แนวทางที่หนึ่ง เห็นว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ เรื่องการส่งหมาย ซึ่งควรนำเรื่องดังกล่าวไปบัญญัติไว้ในส่วนที่ว่าด้วยการพิจารณา จะมีความเหมาะสมมากกว่า และแนวทางที่สอง เห็นว่าในเรื่องการส่งหมายต่างๆ ควรนำหลักการที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งมาเป็นแนวทางในการบัญญัติโดยบัญญัติไว้เป็นบททั่วไป

นายสุพจน์ ไช้มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า เมื่อพิจารณาความในร่างมาตรา ๕ วรรคสอง ความว่า “ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ศาลหรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย” อาจเป็นการบังคับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมากเกินไป และอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการพิจารณาคดีได้ ประกอบกับการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวนอาจเป็นการยากที่จะกำหนดระยะเวลาการพิจารณาคดีที่แน่นอน

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๕ วรรคสอง เป็นดังนี้ “ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้ศาลหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ศาลหรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย เว้นแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี”

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า ความที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๕ วรรคสาม มีความจำเป็นที่ต้องบัญญัติไว้หรือไม่ เนื่องจากเมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๗๐ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ได้กำหนดให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย ซึ่งประเด็นตามร่างมาตรา ๕ วรรคสาม ควรนำไปบัญญัติไว้ในหน้าที่ของสำนักงานน่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในประเด็นดังกล่าวให้รอการพิจารณาไว้ก่อน เนื่องจากมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่าเมื่อกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้แล้ว ยังมีความจำเป็นจะต้องให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในราชกิจจานุเบกษาอีกหรือไม่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๕

มาตรา ๖

“มาตรา ๖ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กระบวนพิจารณาในศาลให้เป็นไปตามข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในวรรคสามนำมาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีข้อสังเกตว่า การพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่เรื่องของการต่อสู้คดีที่ต้องอาศัยเทคนิคการดำเนินการในศาล มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะไม่นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ เพราะอาจทำให้เกิดการบิดเบือนจนกระทบต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้ ถ้ามีความจำเป็นอาจนำวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองมาใช้ซึ่งมีลักษณะที่ใกล้เคียงการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญมากกว่า คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจึงยกร่างความในวรรคสามเสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณา ดังนี้ “วิธีพิจารณาใดซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้นำวิธีพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้โดยอนุโลม” ทั้งนี้ อาจย้ายหลักการนี้ไปบัญญัติไว้ในส่วนที่ว่าด้วยวิธีพิจารณาซึ่งจะเหมาะสมมากกว่าการบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๖ ที่มุ่งเน้นในเรื่องการรักษาการ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า จากการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็น มีผู้แสดงความเห็นว่า ในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญควรมีวิธีพิจารณาเป็นของตนเอง ไม่ควรนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาปรับใช้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า วิธีพิจารณาของศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองนั้นจะออกเป็นข้อกำหนด ดังนั้น เมื่อความในวรรคหนึ่งกำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว จึงมีความครอบคลุมแล้ว

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า วิธีพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมจะเป็นไปตามหลักสากล กล่าวคือ จะให้ออกเป็นกฎหมายเพื่อให้เกิดความยุติธรรมอันเนื่องมาจากกระบวนการ (procedural justice) ตุลาการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน แต่การให้ศาลรัฐธรรมนูญออกข้อกำหนดได้ทำให้เกิดความยืดหยุ่น แต่ก็ไม่มีหลักประกันว่าการออกข้อกำหนดนั้นจะเอื้อประโยชน์แก่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือไม่ ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อครหาได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่เรื่องคดีความ แต่เป็นเรื่องปัญหาของบ้านเมือง จึงไม่ควรนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาปรับใช้ ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่า จะให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการไปออกข้อกำหนดได้ทุกเรื่อง แต่ให้ศาลรัฐธรรมนูญออกข้อกำหนดตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ให้อำนาจไว้เท่านั้น ถ้ากรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่ได้ให้อำนาจไว้ก็ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนเรื่องรายละเอียดต่างๆ เช่น การแต่งกาย วิธีการนั่งบัลลังก์ หรือการส่งหมาย เป็นต้น ศาลรัฐธรรมนูญสามารถไปออกเป็นข้อกำหนดได้

นายปกรณ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ควรมีหลักประกันความยุติธรรมในเรื่องกระบวนการนำคดีเข้าสู่ศาล การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี และการมีคำพิพากษาหรือคำสั่งด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กระบวนพิจารณาในศาลให้เป็นไปตามข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง *ในกรณีที่ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว ให้หน่วยงานที่บัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญากรรมและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”*

หมวด ๑ ศาล

“หมวด ๑

ศาล”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๑ ศาล โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗

“มาตรา ๗ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

(๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

(๓) พิจารณาวินิจฉัยคดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องว่าหน่วยงานของรัฐดำเนินการไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ

(๔) พิจารณาวินิจฉัยคดีที่อัยการสูงสุดหรือบุคคลใดร้องขอให้เลิกการกระทำล้าหลังการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๕) พิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

(๖) พิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๗) พิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๘) พิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๙) พิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี

(๑๐) พิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๑๑) พิจารณาวินิจฉัยคดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๑๒) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๑๓) พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องอื่นที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล

ประเด็นการพิจารณา

นายอัครเดช คนชื่อ เลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ชี้แจงว่า ในร่างมาตรานี้มีผู้แสดงความคิดเห็นในการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ที่รัฐสภา ดังนี้

๑. ไม่ควรให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะรัฐมนตรี เนื่องจากการใช้อำนาจดุลพินิจของฝ่ายบริหารไม่ควรถูกตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการ โดยควรตรวจสอบเพียงว่าคณะรัฐมนตรีใช้อำนาจถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแล้วหรือไม่

๒. การกำหนดเขตอำนาจศาลควรมีความชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะใช้สิทธิทางศาลสามารถทราบและเข้าใจได้ง่ายว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยคดีประเภทใดหรือกรณีใดบ้าง

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... มีข้อสังเกตว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่อย่างไรควรบัญญัติให้ชัดเจน

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจใดบ้าง ให้คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบรัฐธรรมนูญว่ามีมาตราใดในรัฐธรรมนูญที่บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ว่าได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญครบถ้วนแล้วหรือไม่ ส่วนกรณีศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะรัฐมนตรีหรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยก็ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีมีข้อสงสัยว่าคณะรัฐมนตรีมีอำนาจมากน้อยเพียงใด สามารถกระทำการในเรื่องใดได้บ้าง จึงจะส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย โดยศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจยกเรื่องขึ้นมาพิจารณาวินิจฉัยเองได้ ทั้งนี้ สิ่งที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรพิจารณาคือ เงื่อนไขในการนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ว่าผู้ใดสามารถเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เช่น หากเป็นเรื่องตาม (๒) บุคคลหรือองค์กรอื่นสามารถยื่นเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้หรือไม่ ทั้งนี้ เห็นว่าบุคคลหรือองค์กรที่สามารถเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้นั้นต้องเป็นคู่กรณีเจ้าของปัญหา หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานั้น

พลเอก อัญญาพร เจริญพานิช กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ในการรับฟังความคิดเห็น มีผู้แสดงความเห็นว่าควรมีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อกันกรองว่าเรื่องใดสมควรเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรมีการหารือไปยังศาลรัฐธรรมนูญว่ามีคดีใดบ้างที่จะต้องเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และคดีตามร่างมาตรา ๗ นี้ ควรจะตั้งเงื่อนไขอย่างไร เช่น ผู้ใดสามารถเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ และการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับเรื่องนั้น ๆ ไว้พิจารณาวินิจฉัยควรมีเงื่อนไขอย่างไร เพื่อให้ทราบถึงพื้นฐานในการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สำเนา ร่างมาตรา ๗ ส่งไปยังเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็นว่า ใน (๑) - (๑๓) ของร่างมาตรานี้ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าควรจะมีกำหนดเงื่อนไขในการที่คดีจะมาสู่ศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างไรโดยไม่ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องถูกตัดสิทธิหรือเสียสิทธิ และในขณะเดียวกันก็ไม่ให้คดีเข้าสู่ศาลรัฐธรรมนูญมากเกินไป

พลเอก อัญญาพร เจริญพานิช กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ความใน (๑๓) ของร่างมาตรานี้ ที่บัญญัติว่า “(๑๓) พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องอื่นที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล” จะเป็นการบัญญัติเกินหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ (๓) ที่บัญญัติว่า “(๓) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” หรือไม่ และตามความใน (๑๓) ของร่างมาตรานี้ต้องมีการวางเกณฑ์ในการกั้นกรองเรื่องที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเพิ่มขึ้นหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตาม (๑) ถึง (๑๒) เป็นหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญก็ยอมรับหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย ดังนั้น หากต้องการให้เรื่องใดเป็นหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญก็ต้องบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า มาตรา ๒๑๐ (๓) ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย โดยรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดห้ามว่าในการตรากฎหมายอื่นนั้นไม่สามารถกำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญได้ ส่วนมาตรา ๑๘๘ ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลโดยศาลจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย หากมีกฎหมายกำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลไว้แล้ว ศาลจะต้องดำเนินการตามกฎหมายนั้นด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัติศาลรัฐธรรมนูญจะดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และอาจไม่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติทั่วไป ซึ่งในหลักการนั้นศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเฉพาะที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น อย่างไรก็ตาม อาจกำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๗

หมวด ๒ องค์ประกอบของศาล

“หมวด ๒

องค์ประกอบของศาล”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๒ องค์ประกอบของศาล โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘

“มาตรา ๘ ศาลประกอบด้วยตุลาการจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้ว ไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาขานิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก็ได้

ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้

การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในร่างมาตรานี้นำมาจากรัฐธรรมนูญมาตราใด และมีการนำไปใช้กับองค์กรอิสระอื่นหรือไม่

นายอภิวัฒน์ คงชาติ รือนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเสนอให้นำความในมาตรา ๒๐๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ มาปรับเป็นวรรคสามและวรรคสี่ ของร่างมาตรา ๘ เนื่องจากเป็นเรื่องการนับระยะเวลา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ความในร่างมาตรานี้ นำมาจากมาตรา ๒๐๐ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งการนับระยะเวลาตามมาตรา ๒๐๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ครอบคลุมถึงการนับระยะเวลาในมาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ อยู่แล้ว

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในมาตรา ๒๐๐ ของรัฐธรรมนูญ ได้นำไปใช้กับองค์กรอิสระอื่น ด้วยหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่าง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในมาตรา ๒๐๐ ของรัฐธรรมนูญ บังคับใช้กับศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น ไม่นำไปใช้กับองค์กรอิสระอื่น

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคสามควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าถ้าไม่มีผู้สมัคร หรือมี ผู้สมัครแต่ได้รับเลือกไม่ถึงจำนวน ให้เป็นไปตามวรรคสาม และควรบัญญัติความให้เหมือนกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๘

มาตรา ๙

“มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว ตูลาการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีแต่ไม่ถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับ การสรรหา

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐

“มาตรา ๑๐ ตูลาการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด

(๒) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนใด ๆ

(๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๘) อยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า เหตุใดในเรื่องลักษณะต้องห้ามจึงไม่เรียงลำดับในลักษณะเดียวกับรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า เป็นการเรียงลำดับเช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๐ โดยไม่มีการแก้ไข

จากนั้น นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง รายงานต่อที่ประชุม ถึงผลการประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... ว่า ในการประชุมครั้งนี้มีผู้แทนจากสำนักงานศาลยุติธรรมและผู้แทนจากองค์กรอัยการมาร่วมประชุม โดยผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมไม่เห็นด้วยกับประเด็นการกำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีลับหลังจำเลย และประเด็นการไม่นำอายุความในการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ ส่วนผู้แทนจากองค์กรอัยการมีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับอำนาจการฟ้องคดีที่ไม่สมบูรณ์ซึ่งพนักงานอัยการจะต้องตกลงร่วมกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนฟ้องคดี และไม่เห็นด้วยในประเด็นการไม่นำอายุความในการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ และได้ชี้แจงในที่ประชุมว่า กระบวนการการฟ้องคดีที่ไม่สมบูรณ์นั้นจะนำไปกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ทั้งนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีกำหนดจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... วาระที่ ๑ ชั้นรับหลักการ ในวันศุกร์ ที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ นี้

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๑๐ นาฬิกา

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสกนธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวณิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมวิธีการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์